

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่ เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียม นานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจาก แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนา ประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ที่เป็นแผนการพัฒนาประเทศ ที่กำหนด กรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

อีกทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ให้ความสำคัญ ในการพัฒนา คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนา

คนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาค การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ดังนั้นภายใต้ วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” ของ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) จึงได้มีการกำหนด ยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่มุ่งหวังให้คนไทย มีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งตอบสนอง การพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการ ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพ ในการสอนได้อย่างเต็มที่ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ผลิตและ พัฒนากำลังคน รวมทั้งงานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศที่มุ่งหวัง ให้กำลังคนได้รับการผลิต และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี รูปแบบสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและ ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการ ทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่ม ทุกวัยในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึง การให้บริการและด้านความเท่าเทียม ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการด้านความเท่าเทียมและ ด้านประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร ได้อย่างคุ้มค่า ไม่เกิดการสูญเปล่าและมีความคล่องตัวตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ภายหลังผ่านพ้นวิกฤต COVID – 19 ภายในประเทศช่วงเดือนมิถุนายน 2563 กระทรวง ศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แถลงต่อสาธารณะ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 ณ ครุสภา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การศึกษายกกำลังสอง (Thailand Eco-System: TE2) ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ระบบการศึกษา กลไกการขับเคลื่อน อุปสงค์และอุปทาน จะช่วย ให้ระบบการศึกษาไทยมีความคล่องตัวและสามารถปรับตัวได้ทันกับบริบทในศตวรรษที่ 21 ของประเทศ

เพื่อตอบโจทย์อาเซียนอุตสาหกรรมและธุรกิจ นำไปสู่โมเดลการศึกษาที่กำลังสอง (Thailand Education Eco-System Model) ประกอบด้วย 1) HCEC (Human Capital Excellence Center) หรือศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นหน่วยพัฒนาทุนมนุษย์ (HR) ของประเทศเพื่อตอบโจทย์อาเซียนอุตสาหกรรมและธุรกิจ 2) DEEP (Digital Education Excellence Platform) หรือแพลตฟอร์มด้านการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นหน่วยบริหารจัดการองค์ความรู้ (KM) ของประเทศเพื่อตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) EIDP (Excellence Individual Development Plan) หรือแผนพัฒนารายบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นต้นแบบการพัฒนาศักยภาพบุคคล (Human Potential : HP) เพื่อตอบโจทย์เส้นทางความสำเร็จของชีวิต ความสำคัญอีกส่วนของการเปลี่ยนระบบการศึกษาที่กำลังสองเพื่อนำไปสู่ “ระบบนิเวศ” ทางการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนนักเรียน ครู ห้องเรียน สื่อการเรียนรู้ และโรงเรียนเพื่อยกกำลังสองไปพร้อมกันทั้งระบบ ดังนี้ 1) นักเรียนยกกำลังสอง จะต้องเปลี่ยนจากการเรียนเพื่อสอบไปสู่การเรียนรู้ฝึกฝนปฏิบัติสร้างทักษะอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ เพื่อยกระดับทักษะชีวิต สร้างความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) ครูยกกำลังสอง เมื่อต้องการให้เด็กเก่งก็ต้องมีระบบสร้างครูที่เก่ง มีระบบที่ให้คนเก่งเข้ามาเป็นครูให้อาชีพครูเป็นอาชีพในฝัน โดยออกแบบโมเดลอาชีพครูให้เป็นความใฝ่ฝันของนักเรียน นักศึกษา 3) ห้องเรียนยกกำลังสอง จากการเรียนที่โรงเรียนไปสู่การเรียนรู้ที่บ้าน งามที่โรงเรียน (ห้องเรียนกลับด้าน) โดยให้ผู้เรียนหาความรู้ที่บ้านเพิ่มความรู้ เสริมทักษะที่โรงเรียน (ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้) ทำหลักสูตรให้ยืดหยุ่น 4) สื่อการเรียนรู้ยกกำลังสอง เรียนจากตำราสู่การเรียนรู้ผ่านสื่อแบบผสมผสาน (การเรียนรู้แบบได้ออกแบบได้) เรียนที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ 5) โรงเรียนยกกำลังสอง เน้นการประเมินโรงเรียนจากจำนวนนักเรียนไปสู่คุณภาพ ตอบโจทย์ 3 ความรู้ ทักษะที่เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ตามบริบทความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นเลิศทางภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการให้โรงเรียนพิจารณาพัฒนาตามบริบทและศักยภาพของแต่ละแห่งไปสู่ความเป็นเลิศในแบบฉบับของตนเอง ไม่ว่าจะมีความเป็นเลิศด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ใน 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ผู้บริหารจึงควรมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558)

ดังข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทย มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564), แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพประชากรไทยวัยเรียนให้มีความรู้ความสามารถ เกิดทักษะกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ที่ล้วนต่างเป็นผลจากการจัดกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นหลัก เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพพร้อมต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ดังนั้น เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีขีดความสามารถในพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ สถานศึกษาต้องมีการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศหรือการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษา เพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทบทวนบทบาทและพัฒนาสมรรถนะ ดังนี้ เป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหาร (Direction Setter) มีความสามารถกระตุ้นคน (Leader Catalyst) ต้องเป็นนักวางแผน (Planner) ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจ (Decision Maker) ต้องมีความสามารถในการจัดองค์กร (Organizer) ต้องเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) ต้องเป็นผู้ให้ความร่วมมือ (Coordinator) ต้องเป็นผู้ติดต่อสื่อสารที่ดี (Communication) ต้องเป็นผู้แก้ปัญหาขัดแย้งในองค์กรได้ (Conflict Manager) ต้องสามารถบริหารปัญหาต่าง ๆ ได้ (Problem Manager) ต้องรู้จักวิเคราะห์และจัดระบบงาน (System Manager) ต้องมีความสามารถในด้านวิชาการทั้งการเรียนและการ (Instructional Manager) ต้องมีความสามารถบริหารงานบุคคล (Personnel Manager) ต้องมีความสามารถบริหารทรัพยากร (Resource Manager) ต้องมีความสามารถในการประเมินผลงาน (Appraiser) ต้องมีความสามารถในการประชาสัมพันธ์ (Public Relater) ต้องสามารถเป็นผู้นำในสังคมได้ (Ceremonial Head) (หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ, ออนไลน์, 2564)

โรงเรียนธรรมยานประยุต เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลสระขวัญ อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีเนื้อที่ 23 ไร่ 262 ตารางวา มีอาคารและสิ่งปลูกสร้างทั้งสิ้น 6 อาคาร โดยเป็นอาคารเรียน 2 หลัง หอพัก 1 หลัง อาคารเอนกประสงค์ 3 หลัง จัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 70 คน มีนักการภารโรง 1 คน มีเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน และมีข้าราชการครู 4 คน

ด้วยบริบทโรงเรียนธรรมยานประยุต เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชนบท ห่างจากตัวเมือง ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม บิดามารดานักเรียนที่อยู่ในวัยทำงานเข้าไปทำงานในเขตเมืองใหญ่ ที่บุตรหลานอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ที่ชราภาพตามลำพัง ที่ไม่มีองค์ความรู้พร้อม

ในการใส่ใจบุตรหลานด้านการเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นสถานที่หลักในการจัดการศึกษาและบ่มเพาะพฤติกรรมคุณธรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และช่วงก่อนปีการศึกษา 2562 ทางโรงเรียนธรรมยานประยุต ได้ประสบปัญหาด้านการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา กล่าวคือ 1) ด้านบุคลากร บุคลากรมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาและมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนน้อย เนื่องจากบุคลากรทุกคนได้รับการแต่งตั้งและบรรจุเข้ารับราชการใหม่ทั้งหมด และในขณะนั้นทางโรงเรียนก็ไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา มีเพียงครูผู้ช่วยปฏิบัติหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีองค์ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษาน้อย 2) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา มีข้าราชการครูจำกัด ปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนไม่ครบชั้นเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 3) ด้านอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนสอน 4) ด้านเครือข่าย มีภาคีเครือข่ายร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาน้อย เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพพร้อมในการสร้างคุณภาพการจัดการศึกษามาอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้โรงเรียนธรรมยานประยุต ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและบรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ให้ครอบคลุมภารกิจงานทั้งระบบ และให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา มีการบริหารจัดการที่ดีเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาโรงเรียนธรรมยานประยุต ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเป็นเลิศ ให้เป็นโรงเรียนที่มีศักยภาพพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีประเด็นใดบ้าง
2. รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีลักษณะอย่างไร
3. การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีผลการทดลองใช้เป็นอย่างไรร
4. ความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน ธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียน ธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบ KONGTHAS model
2. ตัวแปรตาม คือ
 - 2.1 ผลการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศใน 4 ด้าน คือ
 - 2.1.1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและผลการทดสอบระดับชาติสูงขึ้น
 - 2.1.2) นักเรียนผ่านการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ระดับดีขึ้นไป
และโรงเรียนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - 2.1.3) โรงเรียนผ่านการประเมินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ
 - 2.1.4) โรงเรียนมีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 2.2 ความพึงพอใจรูปแบบ KONGTHAS model

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research : R1) การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เป็นการศึกษาระยะวิเคราะห์สภาพปัญหา (Analysis : A) ดังนี้

1. กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model (Design and Development : D and D)

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research : R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model (Implementation : I)

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) เป็นการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model โดยใช้ข้อมูลวิจัยจาก Research 2 (R2)

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทสถานศึกษารูปแบบและการพัฒนารูปแบบ แนวคิดทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นเลิศของโรงเรียน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 รวมทั้งสิ้น 83 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 70 คน

2.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน

2.1.3 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน

ผู้วิจัยดำเนินการเลือกประชากรแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการตามขั้นตอน ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยเสนอที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยเสนอที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์และเพื่อเขียนรายงานการวิจัย

2.2 ขอบเขตด้านเวลา

ในการทำวิจัยการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ระหว่างปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายตรงกัน ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ (model) หมายถึง สิ่งที่ต้องสร้างหรือพัฒนาขึ้นแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น และเพื่อใช้เป็นกระบวนการหรือแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา
2. การพัฒนา หมายถึง การดำเนินการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ
3. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
4. ความเป็นเลิศ หมายถึง ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรม คุณภาพการจัดการศึกษา และคุณภาพของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศใน 4 ด้าน คือ
 - 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและผลการทดสอบระดับชาติสูงขึ้น
 - 2) นักเรียนผ่านการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ระดับดีขึ้นไปและโรงเรียนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติด้านคุณธรรม จริยธรรม
 - 3) โรงเรียนผ่านการประเมินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ
 - 4) โรงเรียนมีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
5. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนธรรมยานประยุต จำนวน 7 คน (ยกเว้นผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้แทนครู)
6. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ข้าราชการครู เจ้าหน้าที่ธุรการและนักการภารโรงที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนธรรมยานประยุต
7. การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ หมายถึง วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนธรรมยานประยุต โดยใช้กระบวนการ KONGTHAS model ตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง PDCA เป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ด้วยรูปแบบ KONGTHAS model โดยผ่านการสัมภาษณ์และกระบวนการสนทนา

กลุ่ม และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญในประเด็นความเหมาะสม ความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) K : Knowledge = องค์ความรู้สู่การพัฒนาองค์กร
เป็นกระบวนการกำหนดองค์ความรู้เพื่อพัฒนาบุคลากรสู่การพัฒนาองค์กร
- 2) O : Operation plan = แผนปฏิบัติการคุณภาพ
เป็นกระบวนการปรับปรุงแผนปฏิบัติการเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา สถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน และนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด
- 3) N : Network = เครือข่ายความร่วมมือ
เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย
- 4) G : Grouping = การจำแนกจุดพัฒนาองค์กร
เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาตามจุดจำแนกการพัฒนาองค์กร
- 5) T : Target = เป้าหมายการพัฒนาองค์กร
เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาองค์กร
- 6) H : Human = ศักยภาพบุคลากร
เป็นกระบวนการดำเนินการวิเคราะห์ และพัฒนาศักยภาพบุคลากร
สู่การพัฒนาองค์กร
- 7) A : Assurance = การตรวจสอบคุณภาพ
เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพผลการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาคุณภาพ
- 8) S : Self Assessment = การประเมินองค์กร
เป็นกระบวนการประเมิน เพื่อปรับปรุงองค์กรให้มีคุณภาพมากขึ้นต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 มีประโยชน์ ดังนี้

1. ได้รูปแบบในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ
2. สามารถนำรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศด้วย KONGTHAS model ของโรงเรียนธรรมยานประยุต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เป็นแนวทาง ในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ ต่อไป